

Mənim qibləm mənim ruhumdur...

Tarixdə iz buraxmış qadınların həyat hekayəsiylə tanış olanda təəccüb, təlaş, qorxu, heyranlıq, maraq - bütün hissələrim bir-birinə qarışır sanki. Başa düşürəm ki, zaman-zaman qadınlara aid edilən "zərif", "zəif", "kövrək" kimi sözlər tam da əks etdirməyib onların necəliyini. Axı qadın - varlığın təməli, bir ailənin yaradıcısı, davamçısıdır. Ən müxtəlif əsrlərdə, istər Avropada, istərsə də Şərqdə uğur qazanmış, sənət tarixinə adını yazmış xanımların bioqrafiyasını incələyəndə özüm üçün nəticələr çıxarıram. Qadının zərifliyi,

həssaslığı vacib keyfiyyətdir, amma bunların arxasında güc, zəhmət, iradə olmasa, çətin yola davam gətirmək mümkünsüz görünür. Qadına qalibiyyət, uğur heç vaxt asan başa gəlməyib. Dünya nə qədər inkişaf etsə də, gender bərabərliyi və qadın hüquqları məsələləri gündəmdən düşməsə də, elə XXI əsr qadınları üçün də uğura, qələbəyə aparan yol hamar deyil.

Gənc vokal ifaçısı İslama Abdullayevanı dinləyirəm. Bəstəkar Əşrəf Abbasovun Mikayıl Müşfiqin sözlərinə yazdığı "Qurban olduğum" romansına qulaq asdıqca bu bulaq suyu kimi saf, bal kimi şirin səsini sahbəsi diqqətimi çəkir. Bioqrafiyası və gənc olmasına baxmayaraq, zəngin yaradıcılıq yolu ilə maraqlananda yaxşı mənada təəccüblənirəm. O, 1999-cu il avqustun 6-da Bakıda anadan olub. Hələ uşaqlıqda valideynləri onda musiqiyə olan marağı hiss edəblər. Bu sevgi və maraq o qədər böyük imiş ki, heç danışı bilməyəndə belə kiçik musiqi parçaları oxuyurmuş. 5 yaşında fortepiano ilə tanışlığı başlayıb, daha sonralar musiqi məktəbinə gedib, 7 illik musiqi təhsili alıb. Bununla paralel olaraq 8 yaşından akademik vokalla məşğul olub. İlk dəfə vokal kimi 8 yaşında səhnədə çıxış edib. Bu işdə ona ilk müəllimi Tamilla Səlimova kömək edib. İslamanın aşib-daşan istedadı müəllimlərinin, sənət bəhəşlərinin diqqətini hər zaman cəlb edib. Hələ 14 yaşında olanda o, Niyazi adına 22 nömrəli musiqi məktəbinin direktoru Natiq Vəliyevin təklifi ilə ilk solo konsertini verib. Həmin konsertdə İslama kiçik klassik ariyalarla yanaşı, Azərbaycan bəstəkarlarının və xalq

mahnılarını da ifa edib. Həmin konsertdə Xalq artistləri Xuraman Qasımova, Natavan Şeyxova, Ramiz Quliyev, Əməkdar incəsənət xadimi Rafiq Seyidzadə və G.Şaroyev adına 35 nömrəli musiqi məktəbinin direktoru Yusif Vəliyev iştirak ediblər.

Bu sadaladığım faktlar həm İslamanın özünün Tanrıdan gələn qeyri-adi istedadı, zəhmətkeşliyi, məhərətinə göstərir, həm də artıq musiqi sahəsində ustadlar sayılan sənətkarlarımızın gənc nəsə qayğısını ifadə edir. Elə həmin konsert haqqında Xalq artisti Xuraman Qasımova olduqca təsirli fikirlər səsləndirmişdi: “Mən səmimi olacam: bu konsertə imtahandan çıxıb gəlmişəm. Yorğun idim, amma İslamanın ifasından çox böyük zövq aldım, dincəldim! O, çox cəsarətlidir! 14 yaşında biz heç səhnəyə çıxmağa cəsarət edə bilməzdik. Əh-sən!”

Əlbəttə, istedad ya var, ya yoxdur. Bu, tale işidir. Amma verilən istedadın cilalanması təhsillə bağlı məsələdir. İslamanın tutduğu yola nəzər salanda onun oxumaqdan, öyrənməkdən usanmadığını görürük. Daha sonralar o, G.Şaroyev adına musiqi məktəbinə daxil olur. Bu məktəbdə ona Əməkdar artist İlham Nəzərov dərs keçir. O, burada vokal sənətinin dərinliklərini, səs tellərinə düzgün qulluğu, ifaçılığını öyrənir. Və burada dərs aldığı zaman gənc vokalistin səs tembri-nin spesifik olaraq barok sopranosu olduğu bilinir. Bu məqamda deməliyəm ki, səsi və zahiri gözəlliyi bu qə-dər harmoniya təşkil edən İslama xanım sanki özü bir incəsənət nümunəsidir. Onun ikinci konserti 16 yaşın-da baş tutub. Bu konsertdə daha mürəkkəb ariyalar, roman-slar ifa edən gənc xanıma İtaliyada təhsil üçün də-vət gəlir. Lakin o, təhsilinə Azərbaycanda davam edir. 2016-cı ildə Bakı Musiqi Akademiyasına, dünya şö-hrətli Xalq artisti Fidan Qasımovanın sinfinə qəbul olur (Qeyd edim ki, o, həm musiqi məktəbini, həm də Mu-siqi akademiyasının bakalavr və magistr pillələrini əla qiymətlərlə bitirib). Oxuduğu müddətdə də böyük uğurlara imza atır. Burada keçirilən bütün konsertlər-

də fəal iştirak edir və elə ilk opera təcrübəsini də bu illərdə qazanır. Azərbaycanda ilk dəfə səhnələşdirilən V.Bellininin “Norma” operasında - Klotildanı ifa edir. Gənc xanım bu hadisəni özü belə şərh edir: “Məndə aktyorluğun zəif olduğunu deyirdilər. Amma mən buna inanmaq istəmirdim. Çünki öz gücümü bilirdim. Elvin Mirzəyevin köməkliliyi ilə bu işin öhdəsindən gəldim. Sanki aktyorluq məhərətimi də açmış oldum”.

2019-cu ildə üçüncü solo konserti “Baroque” adlı konsert baş tutur. Bu konsertdəki repertuar seçimi barok dövrünə aid idi və onun duet ortağı Əməkdar artist İ.Nəzərov idi. Öz ideyaları əsasında reallaşdırdığı bu sənət hadisəsinin onun üçün özəl yeri var. Konsert ilk dəqiqələrindən auditoriyanın böyük marağına sə-bəb olub. Elə ki, simli kvartet ifaçıları səhnə arxasın-dan deyil, tamaşaçıların arasından çıxıb ifa edə-edə səhnəyə qalxıblar, dinləyici özünü səhrlə bir aləmin sadəcə izləyicisi yox, həm də iştirakçısı kimi hiss edib. İfaçının bu haqda dedikləri belə adamın içini işıqlı duy-gularla doldurur:

“Yadımdadır ki, tamaşaçılar konsert zamanı ifalarını izləyəndə o qədər ovsunlanmışdılar ki, bəzən əsərdən əsərə keçid olanda belə alqışlamağı unudurdular və sanki yaradılan obrazlarla birlikdə onların yaşantılarını ən incə çalarlarına kimi hiss edirdilər”.

Bu konsertdən sonra İstanbulda keçirilən Barok müsəbiqəsində “jüri özel ödülü”nə layiq görülə də, arxayınlaşmır. Hətta pandemiya zamanı belə çalışmaqından qalmır, “Azerbaijani music” albomunu buraxır. Bu albomla bağlı vokalistikimizin maraqlı fikirləri var:

“Düşündüm ki, mən bizim musiqimizi dinləmək istəyəndə keyfiyyətli səs yazmaları rəqəmsal platformalarda tapa bilmirəm. Hamısı çox köhnə yazılardır. Səsyazmadakı xıxılıt insana uşaqlığın xatırlardır, doğma gəlir, amma bir musiqiçi kimi bəzən çox istəyirəm ki, sifir indiki zamana uyğun yeni texnika ilə olan səs yazmaları dinləyim və fikir verdim ki, vokalçılar Azərbay-

can musiqisini müəyyən xırdalıqlarla oxuyurlar, mən isə bu fikirlə həmişə razılaşmıram. Həzrin tərzdə ifaları rəqəmsal platformalarda tapa bilmirdim, ona görə də istədim ki, özüm bu ideyanın qəhrəmanı olum”.

Gənc vokalist bu ideyanı çox gözəl pianoçularımızdan biri Fatimə Əliyevayla gerçəkləşdirib. Bu albomun ən özəl tərəfi Qarabağ zəfərimizə həsr olunmasıdır ki, bu da müəllifin vətənpərvərliyindən xəbər verir.

Gənc vokalist 2020-ci ildə Moskvada keçirilən Müslüm Maqomayev adına VI Beynəlxalq Müsəbiqədə iştirak edib. Qalib olmasa da, niyyətinə çatıb:

“Ora qəbul olanda artıq özümü qalib hiss etdim, çünki iştirakçılar arasında ən cavanı mən idim və vətənimizdən o müsəbiqəyə qəbul olunan ilk soprano oldum. Finala keçmədim, amma heç üzülmədim, çünki məqsədimə çatmışdım. Publikanın yadında peşəkar, savadlı bir ifaçı kimi qaldım, layiqincə çıxış etdim - bu, mənim üçün ən önəmli idi. Səhnə arxasında dirijor mənə yaxınlaşdı dedi ki, o və bütün orkestr mənimlə ifa etməkdən zövq alıblar, çünki həm texniki cəhətdən qəliz, aqressiv ariyanı, həm də caz üslubunda yazılan lirik mahnını eyni səviyyədə peşəkarcasına ifa etmişdim”.

İslama tək cə musiqimizi tanıtmır dünya ölkələrinə. O, güslü, yenilməz Azərbaycan Qadını necə olur, onu nümayiş etdirir. Gənc vokalist elə bu gücü, əzmi, iradəsi ilə Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasının Xor Kapellasının artisti də olub. Onunla ünsiyyət-də nə qədər azad, kreativ, yeni ideyalarla zəngin olduğunu görürük:

“Ümumilikdə, mən müsəbiqələri sevmirəm, çünki onlar sənət adamını çərçivələrə salırlar, mənşə azad ruhlu incəsənətə qulluq edən insanam. Bəli, müsəbiqələr ifaçıya təcrübə verir, amma hər ifaçı güclü ruha sahib deyil: o qədər istedadlı ifaçı sifir müsəbiqələrdə yer tuta bilməyib deyər öz güvənini itirib, ruhdan düşüb və hətta sənəti atıb. Müsəbiqədə yer tutmaq mənim üçün heç vaxt prioritet olmayıb. Məncə, daha vacib

olan yaradıcılıqdır. Yaxından tanıyanlar sosial problemlərə nə dərəcədə həssas yaşadığımı bilirlər. Həyatda baş verən hər bir hadisə ruhumu titrədə bilər. Məni ən çox narahat edən mövzulardan biri insanların bir-birini dəstəkləməməyidir, bir ola bilməməyi, dost ola bilməməyi. Bu mövzu əsasında IV Televiziya Muğam Müsəbiqəsinin qalibi - Gülnar Qüdrətli ilə birlikdə S.Rüstəmovun “Getmə, getmə” layihəsini reallaşdırdım. Əsərin aranjemanını gənc bəstəkar Rüzgar Əhmədzadə edib. İstədim ki, musiqi hər kəsin eşitdiyi lirik “Getmə, getmə” yox, daha dramatik olsun. Bu layihə yalnız akademik vokalçılar və xanəndələrin dostluğundan bəhs etmir, burada həm də qadın dostluğu göstərilir”.

Həm sözügedən albomu, həm də mahnını dinlədikcə İslama Abdullayevanın özü üçün seçdiyi hədəfləri dəqiq hiss etmək olur. Sanki o, hər yeni uğura imza atdıqca yeni hədəflər müəyyənləşdirir və onlara nail olmaq üçün əzmlə çalışır:

“Sonrakı böyük layihəm Azərbaycanda ilk dəfə ifa olunan A.Stradellanın “Queste lagrime e sospiri” ariyasının səsyazması və klipi oldu. Klipin rejissoru tanınmış, peşəkar fotoqraf, videograf Elşən Hüseynov (çoxları onu Elimaxography kimi tanıyır) oldu. Ən son layihəm Beverley Cravenin bəstəsi olan “Lost without you”nun səsyazması və klipi oldu. Bu mahnı adətən oxuduğum akademik vokal tərzinə tamamilə zidd olan pop janrındadır. Onu dinləyicilərimə yeni il sürprizi kimi yayımladım. Həmişə deyirlər ki, yalnız bir yol tutmalıyam, mən isə fikirləşirəm ki, mən axı tək bir yoldan ibarət deyiləm... Mənim qibləm mənim ruhumdur: hansı janrda oxumaq istəyirəmsə, o, janrda ifa edirəm. Bu o demək deyil ki, tamamilə ifa tərzimi dəyişdim və klassika ilə vidalaşdım, xeyr, sadəcə bəzən pop, soul, R&B janrlarını da ifa etməyi sevirəm. Hal-hazırda bir neçə layihə üzərində işləyirəm, tezliklə yayımlamaq fikrindəyəm. Hələlik onu deyər bilərəm ki, layihələrdən biri R.Əhmədzadə ilə planlaşdırılır. Mənim səsim

və skripka üçün çox gözəl əsər yazıb N.Rəfibəylinin sözlərinə. R.Əhmədžadənin fikiri məni çox cəlb etdi: qadın şair, qadın bəstəkar, qadın vokalçı və qadın skripka ifaçısı - qadın hissələri, qadın dostluğu”.

Bu tükənməz enerjini, şövqlə, sevgiyə dolu düşüncələri dinlədikcə gənc xanımın müəllim kimi çalışmasına sevinirəm. Çünki yeni gələnlər nəsil təkcə ustadlardan, qocaman sənətkarlardan yox, həm də bu cür gənclərdən öyrənməlidirlər.

“Bu ildən Q.Qarayev adına Mərkəzi İncəsənət Məktəbində vokal müəllimi kimi çalışıram. Öncələr əminliklə deyirdim ki, müəllim olmayacam, amma oldum, çünki özümü müəllim olmağa hazır hiss etdim. Məqsədim şagirdləri ruhlandırmaqdır, real potensiallarını göstərməkdir, savadlı vokalçılar yetişdirməkdir”.

Hər janrdə özünü sınayıb musiqinin bütün sirləri-

nə bələd olan bu gənc xanımın daha böyük uğurlara imza atacağına şübhə yoxdur. Mənimlə söhbətimizdən ən çox aşağıdakı fikirləri yadımda qaldı, düşüncəmdə yer aldı bu cümlələr:

“Mən axı tək bir yoldan ibarət deyiləm...”

“Mənim qibləm mənim ruhumdur...”

İslama Abdullayeva kimi gənclərin sayəsində Azərbaycan musiqisi, mədəniyyəti və incəsənəti daim yaşayacaq.

P.S. Dərgimiz çapa hazırlanan günlərdə, 27 fevralda Xalq artisti, görkəmli bəstəkar Tofiq Bakıxanovun 90 illiyinə həsr olunmuş “İslama Abdullayeva/Tofiq Bakıxanov” adlı 4 əsərdən (“Sevməyib, qoy sevməsin”, “Könlümü”, “Payız gəldi”, “Sevən könül”) ibarət albom buraxılıb. Albomu Tofiq Bakıxanov şəxsən dinləyib və bu hədiyyəyə görə çox sevinib.